

CUVÂNT ÎNAINTE

Titlul acestei lucrări ne indică un raport, fără să îl lămurească, între „liturghie”, în înțelesul său etimologic de împreună-lucrare, cu suprapunere specifică peste ceea ce înseamnă centrul și viața Bisericii însăși – adunarea euharistică, și „cultură”, și în acest caz într-o semnificație largită, oferind un spațiu generos de înțelegere. Singurul criteriu stabilit este cel pe care îl presupune această asociere, înțelegând cele două realități de-a lungul unui raport reciproc, argumentând o delimitare necesară unei atât de vaste zone.

Există două posibile abordări, cu caracter general, aproape unilaterale, pornind dinspre unul sau altul dintre cei doi parteneri ai raportului propus, care fac aproape imposibil orice dialog. Pe de-o parte, este premisa legăturii dintre cult și cultură care proclamă prioritatea practicii religioase și, în consecință, nevoia unei recunoașteri/ recunoștințe în termenii evlaviei dinspre cultură către cea dintâi. Această primă variantă evocă epocile în care elementul transcendent și raportarea la zona religioasă erau prezente și recunoscute ca atare la nivel de viziune și metodologie de lucru în spațiul vieții

sociale. Cu referire la formarea Europei Christiana, o astfel de înțelegere se poate argumenta cu ușurință. Cea de-a doua abordare își găsește punctul de plecare dinspre cultură înspre spațiul religios, în încercarea celei dintâi de a-și asigura o zonă de exprimare străină de orice element religios, într-un gest radical și aproape disperat de autonomie și independență. Oricare dintre cele două poziționări împiedică dialogul Biserică-cultură încă din fazele inițiale.

Perspectiva asumată în acest volum colectiv este una generoasă, dorind să ofere un spațiu extins ipotezelor de diferite nuanțe, argumentate individual și specific în funcție de autor, de zona de exprimare și de tematica propusă. Acest lucru, aparent, ne-ar putea conduce la ideea unei lipse de coerență între texte în succesiunea acestora în volum, a unei dificultăți de lectură sau la imposibilitatea dobândirii unei înțelegeri panoramice, cu valoare de sinteză, dar și a creionării unei viziuni unitare, prospective, vizavi de înfățișarea la zi a acestui raport. Ceea ce unește textele și le dă coerență, dincolo de tematica evidentă, este contactul obiectiv și personal al autorilor cu viața Bisericii. Oricare ar fi domeniul pe care îl reprezintă, zona comună de exprimare este punctul de întâlnire cu arealul eclezial și relația pe care aceștia o stabilesc cu acest spațiu. În contextul dat, se depășesc limitele raportului „Biserica și intelectualii”/ „Biserica și cultura” și se rezolvă în interiorul paradigmei intelectualii alături Biserică,

pentru Biserică și, mai ales, în Biserică. Această plasare nu contrazice dorința de autonomie exprimată de cultură și subdomeniile sale, ci doar arată posibilitatea unei întâlniri conjugate între cele două, ba chiar o potențare și o îmbogățire reciprocă. Așadar, intelectualii față de Biserică nu se află neapărat într-un raport polemic sau disjunctiv, ci, mai ales, lucrativ și înnoitor dinspre înăuntru înspre în afară, uneori chiar însoțit de atitudini critice.

Aceasta este premisa care a stat la baza unui astfel de proiect editorial pe care mi l-am asumat cu câteva luni în urmă. Orașul Cluj are un format academic, prin excelență, și pentru orice încercare de prezentare, indiferent de perspectiva aleasă, este necesar să se țină cont de această înfățișare.

În contemporaneitate, mereu ne confruntăm cu o perspectivă relativ pesimistă, potrivit căreia intelectualii stau deoparte și uneori chiar departe de cele ale Bisericii, cu diverse motivații. Socotesc, însă, că putem să corectăm sau să nuanțăm o astfel de viziune prin apelul la situații și întâlniri obișnuite din care observăm că spațiul eclezial este locuit consistent și constant de personalități culturale, care dau mărturie frumoasă despre o viață în Biserică, cu discreție, dar și cu disponibilitate la asumare publică. Orașul nostru poate fi surprinzător și din această perspectivă. În ultima perioadă, deschiderea acestora față de Biserică, dar și a slujitorilor Bisericii față de dânsii și zona pe care o

reprezintă, este tot mai vizibilă, tot mai generoasă și tot mai efectivă. Acest volum dorește să argumenteze această perspectivă.

La o simplă invitație, intelectuali din eparhia noastră au oferit un răspuns afirmativ și imediat, iar, prin textele lor, au arătat felul în care dâșii se întâlnesc cu Biserica, ba chiar (con)lucrează, cu/ în Biserică și că rolul pe care îl ocupă este unul semnificativ. Reacția acestor oameni de frunte ai societății locale, însă cu relevanță națională și internațională, a fost însoțită și de multă bucurie, dovedind că un asemenea gest din partea crai-
nicilor Bisericii este așteptat și oportun. Atitudinea lor este vizibilă prin prisma gesturilor exterioare, dar și prin tonalitatea textelor trimise, cu conținut variat și într-o atmosferă de evlavie și recunoștință față de rolul pe care îl ocupă Biserica în formarea unei robusteți culturale individuale, dar, deopotrivă, colective, de-a lungul unei istorii îndelungate până la timpul prezent. Însă ceea ce încurajează și mai tare este perspectiva vizionară a acestora în favoarea unei prospective luminoase. Istoria este extrem de importantă, însă, dincolo de triumfalismul pe care îl poate presupune în dimensiunea sa retrospectivă, se împlinește și caută să reziste prin apelul la o arhitectură a viitorului în care să se regăsească, într-o continuitate a profilului său specific.

Acestui cadru general care a stat la baza proiectului nostru editorial se adaugă un al doilea, în ramă, cu caracter exact și personal. Este vorba de sărbătoarea ani-

versară a Părintelui Mitropolit Andrei, împlinirea a 75 de ani de viață. Chiriarh al eparhiei noastre, dar și „omul instituție”, se preocupă mereu de raportul „liturghie - cultură”, mai ales ținând cont de profilul academic al orașului Cluj-Napoca, dar și de înfățișarea întregii eparhii. Cu alte ocazii festive și aniversări, s-au realizat volume encomiastice, apreciative, gesturi de recunoștință cu caracter personal pentru munca sa dovedită de-a lungul timpului. Acest volum se individualizează prin motivație, tematică, structură, dar și prin scop, evitând orice suprapunere peste ceva existent, și reclamă o arhitectură lăuntrică în consecință, solemnă, elegantă, în cadrele unei recunoașteri consistente, însă implicită mai mult decât explicită. Textele cuprinse în acest volum sunt daruri culturale oferite Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, în mod special, și, deopotrivă, Bisericii, al cărei reprezentant este. Autorii de texte, așa cum am arătat mai sus, sunt intelectuali, oameni de cultură clujeni și bistrițeni, așadar reprezentanți ai celor două județe care formează eparhia noastră. Lista a fost concentrată pe această geografie tocmai pentru a sugera câmpul de misiune al Înaltpreasfinției Sale și a indica cât mai realist întruparea preocupărilor sale în viața celor care i-au fost încredințați spre păstorie. Această alegere își dorește o circumscriere care să evite ispita împrăstierii sau aproximării prin apelul la mult și exagerat. Mai exact, îi vizează pe cei care se găsesc într-o proximitate față de Înaltpreasfinția Sa, nu doar geogra-

fică, ci relațională în spațiul cultural-bisericesc. Le sunt recunoscător tuturor acestora pentru disponibilitatea și bucuria cu care mi-au răspuns invitației făcute, încurajându-mă în acest demers pe care îl socotesc important. Dar le suntem recunoscători, mai ales, pentru rolul activ în eparhia noastră și pentru buna mărturie creștină pe care o dau în spațiul cultural.

În cele din urmă, nădăjduiesc ca acest proiect să îl bucure pe Părintele Mitropolit Andrei, să îl încurajeze în misiunea sa, să îi dea siguranța participării colective la proiectele derulate în eparhie și să îl întărească în conștiința că îi suntem alături, că îi dăm ascultarea cuvenită, indiferent de intemperii și viclășuguri, că îl susținem din locul și potrivit rolului pe care îl deținem, cu sinceritate, dar și cu realism și, mai ales, asumare, și că dragostea noastră se îndreaptă, la măsura la care ne aflăm, neîntrerupt către cel pe care îl socotim părintele nostru.

La acest moment important, în duh de rugăciune și cu recunoștință, Vă urăm, Înaltpreasfinția Voastră, *Întru mulți ani!*, cu oameni buni alături, cu lucrări duse până la capăt, cu intuiții vizionare și, mai ales, cu bucurii, purtătoare de multe împliniri duhovnicești.

† **BENEDICT Bistrițeanul**

*Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului,
Feleacului și Clujului*